

Editorial

Jako hlavní náplň jarního čísla časopisu *Theatralia* 2017/1 jsme zvolili téma „Divadlo jako organizace a instituce“, neboť se domníváme, že naši činnost může obohatit nakročení do oblastí, které někdy naší pozornosti unikají, anebo se jimi zabývají z jiné perspektivy většinou ne-teatrologové. Oslovili jsme proto také autory – odborníky z jiných oborů, někdy i docela vzdálených, kteří přispěli k našemu tématu především z legislativního hlediska. Do rubriky YORICK jsou zařazeny čtyři studie. Libor Vodíčka se zaměřil na otázku, jak byly mezi květnem 1945 a únorem 1948 v dobovém tisku diskutovány problémy týkající se organizace, zřizování a správy divadel v Československu a jakým způsobem dobová kritika reagovala na situace, které vznikaly faktickým zestátněním a centralizací divadelního provozu. Ostatní studie v této rubrice jsou zaměřeny k současným problémům a fenoménům, zejména legislativního zázemí umělecké činnosti. Aktuálně probíhající rozpravě nad obsahem a smyslem zákona o veřejných kulturních institucích se svým příspěvkem věnuje Markéta Štěpáníková. Pro divadelní vědce většinou vzdálenou problematiku aplikování práva duševního vlastnictví v rámci divadelního provozu otevírá ve své studii Martina Hájková. Jiná aktuální rozprava v poslední době probíhá nad tématem „druhé kariéry“ tanečních umělců, kdy se v širších divadelních i nedivadelních kruzích hledá odpověď na otázku, jak systémově v rámci současné legislativy a sociálních standardů řešit fakt, že umělecká kariéra profesionálních tanečníků se uzavírá v jejich středním věku, aniž by se jim dále otevíraly udržitelné možnosti profesionálního působení v oboru. Tím se ve svém příspěvku zabývá Kristýna Binková.

Rubrika SPEKTRUM přináší dva podstatné příspěvky rozšiřující naše poznání českého divadla po druhé světové válce. Studie Evy Stehlíkové se obrací k nedávno zesnulému scénografovi Jaroslavu Malinovi (1937–2016) a jeho umělecké spolupráci s Činoherním studiem v Ústí nad Labem před rokem 1989, konkrétně na inscenaci Shakespearovy tragédie *Troilus a Kressida* (1979) ve výrazné autorské adaptaci Alexe Koenigsmarka. Studie Šárky Havlíčkové Kysové a Heleny Spurné reflektuje problematiku realismu

hudebního divadla Waltera Felsensteina, jež našel ve své době značnou odezvu také v českém prostředí.

V rubrice HOST tentokrát představujeme tři odlišné osobnosti a kontexty jejich působnosti. Rozhovorem s Petrou Vodičkovou, zástupkyní ředitele Centra experimentálního divadla v Brně (CED), se vrátíme k našemu tematickému východisku a ve zcela konkrétní rovině se zamýšlíme nad dosavadní činností CEDu, jež si v současné době připomene čtvrtstoletí své existence, což nám posloužilo nejen k formulování jakýchsi bilančních závěrů, ale především pak k pojmenování těch problémů, které se této instituce bytostně dotýkají nyní. Další dva rozhovory se tematicky váží k hostům, jež v minulosti svými znalostmi a zájmy obohatili nebo ještě obohatí studenty Katedry divadelních studií v Brně. Karolína Stehlíková si povídala s teatroložkou Wenche Larsenovou o současném stavu norského divadla a Tomáš Kubart hovořil s profesorkou vídeňské divadelní vědy Brigitte Marschall o zakladateli psychodramatu a sociometrie Jakobu Levy Morenovi. Rozhovor je doplněn také překladem článku B. Marschall, který je věnován právě Jakobu Morenovi.

Další rubriky zprostředkovávají reflexi knižních titulů a aktuálního kulturního dění. ORIENTACE přináší recenze publikací z nedávné doby, dotýkající se našeho hlavního tématu (autoři Tereza Zálešáková a Marek Lollok), ale rovněž širší teatrologické problematiky. Ke knize o čapkovské dramaturgii se vrací Pavel Drábek, k dvěma publikacím o současném českém dramatu zaměřili svou pozornost Iva Mikulová a Aleš Merenus. Světovému divadlu se věnují Jitka Pavlišová (kniha Marvina Carlsona o německé režii ve slovenském překladu) a Šárka Havlíčková Kysová, která recenzuje knihu o aplikování audiovizuální metafory ve filmologii. V rubrice DEPEŠE čtenáře autoři zpraví o několika událostech posledních měsíců. Pavla Pinkasová komentuje výstavu o českém ochotnickém divadle ve Vídni, Tomáš Kubart přináší informace o výstavě věnované inscenacím her Václava Havla v Burgtheatru z období tzv. normalizace. Barbora Kašparová se ohlíží za podzimním Pražským divadelním festivalem německého jazyka v Praze. První ročník brněnské konference o kritice hodnotí Iva Mikulová a Marek Lollok přináší zprávu o kolokviu konaném v Bratislavě k tématu česko-slovenské vzájemnosti v divadle. Rubriku uzavírá anglická reflexe výstav o Jaroslavu Malinovi od Joa Brandeskyho, jež se tematicky vrací k příspěvku Evy Stehlíkové z rubriky Spektrum.

Do rubriky ARCHIV jsme vzhledem k našemu hlavnímu tématu zařadili tři dokumenty svědčící o mimořádné a v našem prostředí ojedinělé mecenášské podpoře rodiny Kolowrat-Krakowských, která v letech 1993–2013 pronajala palác na Ovocném trhu Národnímu divadlu za symbolickou korunu ročně. Díky velkorysé podpoře této staré české hraběcí rodiny tak mohl vzniknout mimo jiné studiový prostor, v němž se dvacet let rozvíjela pozoruhodná dramaturgie komorních her.

Iva Mikulová a Libor Vodička